

השיעור השבועי

של הגאון רבי משה יוחאי רוז שליט"א | רב ק"ק תפילה למשה' וראש כולל 'פלא יועץ' לוד

מצות שנים מקרא ואחת תרגום

מידי יום ראשון בשעה 18:30 | בית הכנסת 'תפילה למשה' רחוב המצביאים 5, לוד

נושאי השיעור:

א. הגויים פגעו בשמחת התורה והיא תנקם מהם. ב. תקנת שנים מקרא ואחת תרגום. ג. מתי נתקן התרגום. ד. לחדש חידושים בקריאת שמו"ת. ה. טעם שזוכים לאריכות ימים. ו. פירוש רש"י. ז. זמן קריאת שמו"ת. ח. סדר קריאת שמו"ת. ט. לבקש בקשה מענין הפרשה. י. חק לישראל. יא. מי סידר חק לישראל. יב. שו"ת תרומת הדשן. יג. הילולת רבנו עובדיה יוסף.

עת צרה היא ליעקב וממנה יושע

ואיך כבר קראו את התרגום? אבל התשובה מופיעה בגמרא מסכת מגילה (דף ג.) שאמרו שם: תרגום של תורה, אונקלוס הגר אמרו מפי רבי אליעזר ורבי יהושע. ושאלו בגמרא שהרי נאמר בפסוק (נחמיה ח, ח) 'ויקראו בספר תורת האלהים וְשׁוֹם שָׁכַל ויבינו במקרא'. ויקראו בספר תורת האלהים - זה מקרא, מפורש - זה תרגום. הרי שהתרגום הוא מהלכה למשה מסיני. ותיצו: שכחם וחזרו ויסודם. ע"כ. ואם כן מובן שכבר משה רבנו תיקן לקרוא שמו"ת.

א. שבוע טוב, בדרך כלל יום שמחת תורה הוא היום שבו עם ישראל מרבים בשמחת התורה ורוקדים ברחובה של עיר בכל עוז. לצערנו הגדול השנה ביום שמחת תורה נפל דבר בארץ הקודש ו'עת צרה היא ליעקב', אבל עלינו לקוות ולדעת כי בעזרתו יתברך - 'ממנה יושע'. השנה היו עם התורה פחות ריקודים מבכל שנה בעטיין של המאורעות ולכן התורה הקדושה תנקום את נקמתה, מלבד ה'חשבון' שיש להקב"ה עם אלו שפוגעים בכניו, יש כאן ענין שהיה מיעוט כבוד התורה והתורה עצמה "תתחשבן" עם אותם שונאי ישראל ימ"ש שגרמו לזה.

ב. כאשר עם ישראל נמצא בצרה חייבים להרבות בתפלה ולעורר רחמים, "אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה, המקום ירחם עליהם ויציאם מצרה לרווחה ומאפילה לאורה ומשעבוד לגאולה". והיה רצון שזכות כל המצוות הרבות שעם ישראל קיים בשמחה במשך כל חודש תשרי - ירח האיתנים, יהיו למגן וצנה, והשי"ת ישמור את עם ישראל בכל מקום שהם ואת כחות הבטחון, והיה כולם שמורים ונצורים, אין שטן ואין פגע רע. שנשמע ונתבשר בשורות טובות ישועות ונחמות ונזכה לגאולה ברחמים.

טעם לתקנת שמו"ת

בסימנא טבא

ו. מה הסיבה לתקנה זו? בספר תרומת הדשן (סימן כג) כתב שהסיבה לתקנה זו היא בשביל שכל אחד מישראל יקרא לעצמו את כל התורה מתחילתה ועד סופה כל שנה ושנה. וכתב טעם נוסף בשם רבנו חננאל, כדי שיהיה רגיל במה שהציבור קוראים. ובאמת שיש בזה תועלת נוספת כי על ידי זה האדם נעשה בקי בפסוקי התורה, וזה טעם שכותב אותו הלבוש (סימן רפה ס"א).

ג. בסימנא טבא, השבת הזאת מתחילים את התורה מחדש וקוראים פרשת בראשית. וזאת הזדמנות לכל אדם ואדם להתחדש.

לחדש חידושים בקריאת שמו"ת

תקנת שנים מקרא ואחת תרגום

ז. יש טעם אחר בספר החינוך (מובא בספר לעשות את השבת פ"ה סעיף כז) כי בשעת קריאת התורה בבית הכנסת אין כל כך פנאי וישוב הדעת להתבונן בפסוקי הפרשה, אולם בקריאת שמו"ת שאדם קורא לעצמו יש לו יותר פנאי ודעת נכונה לשים לב למה שקורא, וכך גם יכול האדם לחדש חידושי תורה בקריאתו, ויש בזה מעלה. ובספר "לעשות את השבת" שם (הערה מ) הביא דבר נפלא שכתב בשו"ת חתם סופר (חלק ו' ליקוטים סימן סא): האמת אני, כי תהלות לאל יתברך ימצא בכלל חידושי תורה שלי שאני רגיל לעשות קונטרס מיוחד לכל שנה ושנה, ולהעלות מה שחנני ה' מידי שבת בשבתו בעיוני בשעת העברת שנים מקרא ואחד תרגום ובשעת קריאת התורה כמו שכתב השל"ה וציוה על זה. ע"כ.

ד. ישנה הלכה שהיא מדין הגמרא לקרוא את פרשת השבוע שנים מקרא ואחת תרגום. וכמו שאמרו במסכת ברכות (דף ה:): "לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור שנים מקרא ואחד תרגום, ואפילו עטרות ודיבון", שכל המשלים פרשיותיו עם הציבור מאריכין לו ימיו ושנותיו". והלכה זו נפסקה ברמב"ם (פי"ג מהלכות תפילה הלכה כה) ובשלחן ערוך (סימן רפה סעיף א).

א. ספר תרומת הדשן חיברו רבי ישראל איסרלן, המכונה מהרא"י, שהיה בסיום תקופת הראשונים ותחילת תקופת האחרונים. ויש בחלק הראשון של הספר שני"ד תשובות, ועל שם זה נקרא תרומת הדשן. יש דבר מעניין בשו"ת הזו, שכתב הש"ך (י"ד סימן קצו ס"ק כ) שהמחבר כתב גם את השאלות ולא רק את התשובות. והובא דבר זה גם בשם הגדולים להחיד"א (מערכת גדולים אות י סימן תב). ויש בזה נפקא מינה שאפשר לדקדק גם מלשון השאלה, וזה דבר ידוע בפוסקים. רוב התשובות בספר זה נפתחות בתיבת "יראה". החיד"א (שם) כותב שמהרא"י היה בעל קבלה מעשית ובזמן שהיה צרה וצוקה הפליא לעשות והציל את ישראל בחכמתו.

ה. ודבר חידוש כתב בספר ערוך השלחן (סימן רפה ס"ב) שתקנה זו נתקנה על ידי משה רבנו בעצמו, בשעה שתיקן את תקנת קריאת התורה. ואיך יכול להיות, הרי אונקלוס הגר היה בתקופת התנאים,

מתי נתקן התרגום

ה. ודבר חידוש כתב בספר ערוך השלחן (סימן רפה ס"ב) שתקנה זו נתקנה על ידי משה רבנו בעצמו, בשעה שתיקן את תקנת קריאת התורה. ואיך יכול להיות, הרי אונקלוס הגר היה בתקופת התנאים,

האר"י בקריאת שנים מקרא ואחד תרגום, וזה לשונו: תיכף בסיימו תפלת שחרית דיום ששי, היה הולך לבית הכנסת או לבית מדרשו, אם היה שם ספר תורה כשר היה מוציאו וקורא בו הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום. ע"ש. והובא בשערי תשובה (סימן רפה סק"ב). וביאר בספר לעשות את השבת שם לפי מה שכתב בשער הכונות (ש) שהאריז"ל היה דוחק עצמו לקרותה ביום ששי, והיה אומר כי זה סוד 'והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו'. ע"כ. והנה כתב בשבלי הלקט (סימן נה) בשם מדרש תנחומא, וז"ל: אמר רב חסדיי, מנין שכל המוציא יציאה לשבת מצוה שישכים ויוציא משחרית? שנאמר 'והיה ביום הששי', ודרשו חכמים אין 'והיה' אלא מיד, שנאמר 'והיה כי קם הפלשת'י. ע"כ. וכיון שבכלל פסוק 'והיה ביום הששי' נרמז גם ענין קריאת הפרשה שמו"ת, לפיכך היה קוראה מיד לאחר התפילה, לקיים מה שאמרו אין 'והיה' אלא מיד.

טו. אבל יש מנהג אחר מתלמידי האר"י שמוכא בספר פרי עץ חיים (שער השבת פרק ג) בזה הלשון: מהחברים, בערב שבת מן המנחה ולמעלה, דהיינו שש שעות ומחצה, או לכל המאוחר תשע ומחצה, זמן מנחה קטנה, צריך להכין קליפות נוגה להעלותה בקדושה, בקריאת שנים מקרא ואחד תרגום. ע"כ. ומנהג זה הובא בשל"ה (מסכת שבת פרק נר מצוה אות יב) ובמגן אברהם (סימן רפה סק"ז). וכן כתב רבנו זלמן (סימן רפה ס"י). ורואים כאן מנהג סותר לדברי שער הכונות, ובאמת החיד"א בספר מחזיק ברכה (קו"א סימן רפה סק"ב) דחה את המנהג הזה, כי לפי דברי שער הכונות היה האריז"ל נוהג לקרוא בבוקר ולא אחרי חצות.

ההנהגה למעשה

טז. למעשה, מצד הדין אפשר להתחיל את הקריאה כבר מתחילת השבוע, (כמ"ש השלחן ערוך בסימן רפה ס"א), אבל מי שיכול לנהוג כמנהג רבנו האר"י עדיף, אלא אם כן יודע בעצמו שביום ששי לא יהיה לו זמן, שאז עדיף לחלק את הפרשה לימות השבוע, וכל יום יקרא חלק ממנה, ובוה יצליח לעמוד במצות הקריאה.

יז. לפעמים אדם רוצה לעשות מצוה, והוא מחכה כדי לעשות אותה בהידור, ובסופו של דבר הוא מפסיד אותה לגמרי, ולכן לא כדאי לעשות כן, ועל זה אמרו (אבות פ"ב מ"א) הוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה. וגם כאן יש אדם שאומר שאני אקרא ביום ששי את כל הפרשה ברצף אחד, וביום ששי עסוק בקניות ובהכנות לשבת, ואז מדלג את הפרשה או שקוראה באיחור.

כדאי לקרוא את כל הפרשה ברצף

יח. אמנם לפי האמת אם אדם יכול לקרוא את כל הפרשה ברצף אחד זה עדיף יותר, ולפי הסוד יש בזה הקפדה גדולה שלא להפסיק באמצע הקריאה. וכמוכין שאם שומע קדיש וקדושה וכדומה חייב לענות, ואפילו בקריאת שמע וברכותיה התיירו, וכל שכן כאן שאין זה אלא הנהגה וחומרא בלבד.

צורת הקריאה

יט. בצורת הקריאה יש מחלוקת, האם לקרוא פסוק פסוק או פיסקא פיסקא.

ה. מכל זה נלמד שחובת קריאת שנים מקרא היא חובה נוספת חוץ ממה שאדם צריך לשמוע קריאת התורה בשבת. ולכן להקפיד ולהתאמץ לקיים את זה.

למה זוכה לאריכות ימים

ט. רבותינו אומרים שיש שכר גדול למי שקורא שמו"ת שזוכה לאריכות ימים. ומה הטעם לזה? שמעתי בשם החתם סופר שביאר כי לפעמים האדם אומר הרי אני מכיר כבר את כל התורה, במשך שנים רבות כל שבוע אני שומע את הקריאה, וחבל על הזמן שאקרא שנים מקרא, בזמן הזה אספיק ללמוד גמרא או הלכה, לכן אומרים לו, אל תדאג, אתה תעשה את המוטל עליך, וכנגד הזמן שכביכול הפסדת, תקבל אריכות ימים ושנים ובהם תוכל ללמוד את מה שאתה מחסר. ובוה הסביר גם כן את מה שאמרו בברכות (דף נד:) המאריך בתפילתו מאריכין לו ימיו ושנותיו, שאז יהיה לו זמן להשלים את מה שהחסיר מלימודו בגלל מה שהאריך בתפילה.

לימוד רש"י על הפרשה

י. כדאי מאד ללמוד גם את פירוש רש"י על הפרשה, וכמו שכתב השלחן ערוך (סימן רפה סעיף ב): "וירא שמים יקרא תרגום וגם פירוש רש"י". ורבנו חיים פאלאג'י בספר כף החיים (סימן כו אות ז) כתב שאפילו תלמידי חכמים במקום שילמדו בענין אחר (בזמן שקוראים שמו"ת), ילמדו כל הפרשה עם פירוש רש"י. ומי שחשקו לחדש חידושי תורה, יראה כמה תועלת נמשך למי שקורא בפירוש רש"י מדי שבוע בשבוע. וישים אל לבו שרש"י התענה תרי"ג תעניות כדי לפרש פירוש זה, ויש בו רוין עילאין וסודות עמוקים, ובודאי שצריך זכות ללמוד בפירושו הקדושים והטהורים.

זמן קריאת שמו"ת

יא. ממתי מתחיל זמן הקריאה? יש כמה שיטות בראשונים, וכעת לא נזכיר את כולם (וסדרם יפה אחי הגאון הרב פנחס רוז שליט"א בספר לעשות את השבת ח"א פרק ה) אלא נדבר רק על השיטות העיקריות.

יב. התוספות (ברכות ה:) כתבו בשם המדרש: שלשה דברים צוה רבנו הקדוש לבניו בשעה שנפטר, שלא תאכלו לחם בשבת עד שתגמרו כל הפרשה. משמע דקודם אכילה צריך להשלימה, ומיהו אם השלימה לאחר אכילה שפיר דמי, מ"מ מצוה מן המוכרח קודם אכילה. ע"כ. והיה אפשר ללמוד מזה שדוקא אז הוא מצוה מן המוכרח. אבל מרן הבית יוסף (סימן רפה) כתב שאפשר לפרש שלא צוה רבי אלא שלא יאחרו לקרותה עד אחר אכילה, אבל אם הקדימו וקראוה קודם השבת זה גם בכלל מצוה מן המוכרח.

יג. ובבית יוסף (שם) כתב: וראיתי המדקדקים שמתחילים לקרותה בערב שבת וגומרים אותה בשבת. ע"כ. ובספרו מגיד מישרים (משלי פרק כג פסוק ו) כתב, שסוד הדבר הוא להוסיף מחול על הקודש, ולכן יש להתחיל מערב שבת ולגמור בשבת קודם סעודה של שחרית. ע"ש. וכתב בביאור הלכה (סימן רפה ד"ה קודם) שמדברים אלו משמע שלכתחילה יתחיל בערב שבת ויסיים בשבת.

מנהג האריז"ל

יד. בשער הכונות (דרושי סדר שבת דרוש א, ענין ויהי נועם) כתב את מנהג

מנהג הגאון מוילנא

כ. הגאון מוילנא היה נוהג לקרוא פיסקא שלימה פעמיים ואחרי זה תרגום על כל הפיסקא, כמו שכתוב בספר מעשה רב (סימן ל אות ט). והמנהג הזה כבר מופיע בשל"ה (מסכת שבת פרק גר מצוה אות טז) והוא כותב שזה דרך המובחר, לקרוא כל פרשה פתוחה או סתומה (פיסקא אחת), ולומד זאת מלשון הגמרא שאמרו 'לעולם ישלים אדם פרשיותיו וכו', וקשה למה כינה 'פרשיותיו', היה לגמרא לומר לעולם ישלים אדם 'הפרשיות', אלא אין פירוש לשון פרשה על הסדרא (-דהיינו כל הפרשה), רק על הפרשיות פתוחות או סתומות.

כא. ובספר ערוך השולחן (סימן רפה ס"ד) נתן טעם נוסף להנהגה הזאת מצד הסברא, שהרי כל פרשה אמר הקדוש ברוך הוא למשה ביחד, ובין פרשה לפרשה היה הפסק, כמו שאמרו בתורת כהנים (ריש ויקרא) מה היו ההפסקות משמשות? כדי ליתן ריוח למשה להתבונן בכל פרשה ופרשה. ולכן יקרא האדם פרשה פרשה גם בקריאת שמו"ת.

קריאת פסוק פסוק

כב. לעומת זאת דעת רבנו האר"י לקרוא פסוק פסוק עם התרגום. וכך נהג הוא בעצמו. וכמו שכתוב בשער הכונות (דרושי שבת דרוש א, ענין ויהי נועם). והחיד"א ועוד כתבו שיש לזה טעם על פי הסוד.²

כג. ובאמת שגם לפי הפשט יש בזה טעם נכון, כי הרי בזמן הז"ל היו מתרגמים את קריאת התורה בבית הכנסת, ואז היו נוהגים לקרוא פסוק פסוק ולתרגם אותו בפני עצמו. וטעם זה כתוב בשלחן ערוך של רבנו זלמן (סימן רפה ס"ג). ויש עוד טעם שכתוב בספר סדר היום (הנהגת והכנת יום הששי) שכשאמרו לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום, אם הוא קורא פסוק אחד ותיכף את התרגום שלו, אז הוא מבין את הפסוק שקרא מקרא בפירוש התרגום שקורא תיכף סמוך לו, אבל כשקרא כל הפרשה כולה פעם או פעמיים ולא עלתה בידו שום הבנה, כשחוזר וקורא אותה תרגום פעם שלישי אינו יכול לכוין פירוש הענין של המלות של תרגום, על איזה מילה של מקרא הוא, וא"כ נמצא שלא עלה בידו הבנת הענין בשלימות.

הנהגות אחרי קריאת שמו"ת

כד. אחרי שמסיימים את הפרשה, חוזרים לקרוא את הפסוק האחרון שני פעמים מקרא, כדי לסיים במקרא ולא בתרגום, ואז יקרא שלשה פסוקים מתחילת הפרשה הבאה, ואחר כך יקרא את ההפטר. ואח"כ טוב לומר 'מזמור שיר ליום השבת', ו'ה' מלך גאות לבש'.

2. שמעתי מהגאון הרב חננאל כהן שליט"א, הוכחה ברורה מהגמרא שצריכים לקרוא פסוק פסוק כמו שאנחנו עושים, כי בברכות (דף ת:): אמרו: "חייב אדם להשלים פרשיותיו עם הציבור שנים מקרא ואחד תרגום ואפילו עטרות ודיבון", ומה הפירוש עטרות ודיבון? יש פסוק בפרשת מטות (במדבר לב, א): 'עטרות ודיבון ויעזר ונמרה וחשבון ואלעלה ושכם ונבו ובעון', והפסוק הזה אפילו שאין בו תרגום כי זה שמות של ערים, אתה צריך לקרוא אותו שנים מקרא ואחד תרגום. וא"כ אם נאמר שכל פסוק אתה קורא אותו בנפרד אז יש כאן חידוש, כי הייתי אומר שכיון שאין מה לפרש בפסוק הזה אז אני אמשיך הלאה, אבל אם אתה קורא קטע שלם ומתרגם אותו (כמו מנהג הגר"א) א"כ מה החידוש של הגמרא שצריך לקרוא גם את הפסוק של עטרות ודיבון? וכי יעלה על הדעת שאני

בקשה מענין הפרשה

כה. בספר לעשות את השבת (פ"ה סעיף מה) כתב אחי הגאון הרב פנחס רו שליט"א לחדש שטוב להוסיף איזה בקשה מענין הפרשה שקרא, דוגמא: בפרשת יציאת מצרים יבקש שיוציאונו ה' מצרותינו. ובפרשת מתן תורה יבקש לזכות לתורה. וכן כל כיוצא בזה. כי הקריאה מעוררת את הארת הענין שקורא בו. ולמד זאת ממה שכתב הרמ"ע מפאנו (מאמר תקוני תשובה, פרק טז) שכונת הארבעים יום של ששה שבועות מפרשיות שובכ"ם היא להעלות הבנים שובכים, ונתייחדו ימי קריאת הפרשיות הללו לתקון זה, שבהן גלות מצרים ומרירות השעבוד והגאולה ומתן תורה והדין, שהוא סדר המרוק הזוכך מראש ועד סוף, ונשלמים הארבעים יום בפרשת תרומה שהיא הקמת המשכן בתוקף התשובה. ע"כ. הרי שכיון שקוראים עניינים אלו בפרשת השבוע מתעוררת ההארה ביתר שאת. ולפי זה טוב לבקש איזה בקשה מענין הפרשה, והוא בבחינת דבר בעתו.

סדר "חק לישראל"

כו. כדאי מאד ללמוד את סדר "חק לישראל", שהוא סדר הכולל בתוכו לימוד תנ"ך משנה גמרא הלכה ומוסר וזוהר הקדוש, ובזה גם מרויחים מה שאמרו בקידושין (דף ל.) "לעולם ישלש אדם שנותיו שלישי במקרא שלישי במשנה שלישי בתלמוד". יש הרבה אנשים שאינם מספיקים ללמוד תנ"ך, ועל ידי לימוד חוק לישראל שזה כמה פסוקים ליום הם זוכים שלא להניח את לימוד התנ"ך, ועל ידי זה האדם מרגיל את עצמו בקריאת הפסוקים ובלמוד התנ"ך.

מי תיקן סדר חק לישראל

כז. מנהג זה התחיל מרבנו האר"י, שכיום ראשון היה קורא ששה פסוקים עם תרגום, ביום שני ארבעה פסוקים, ביום שלישי חמשה פסוקים, ביום רביעי ששה פסוקים, וביום חמישי חמשה פסוקים.³ ואותו מספר פסוקים קוראים גם בבניאים, שזה בדרך כלל פסוקים מההפטר, אבל בבניאים לא כופלים את הפסוק פעמיים, אלא רק פסוק אחד מקרא ואותו פסוק בתרגום. ואחר כך קוראים כתובים (מתחילים בספר משלי ואחר כך תהלים).

וישמ אותה "יוסף לחק"

כח. אחרי שנים היה חכם ממצרים בשם רבי יצחק ברוך (בשנת ת"ק), והוא עשה סדר קבוע בלימוד משנה וגמרא וזוהר. את המשניות

אשמיט שורה שלימה באמצע הקטע! הרי צריך לקרוא את כל הקטע בשלימותו, ואם אני אשמיט שורה או אני אשמיט גם עוד כמה מלים שאין להם תרגום כמו 'בני ראובן' וכדומה, אלא ודאי שקוראים פסוק פסוק ומתרגמים, וכמו מנהג האר"י.⁴

3. ולמה דוקא את המספר הזה? זה לפי המילוי של שם הוי"ה בצירוף אותיות הנקרא ב"ן, שנכתב כך: אות יו"ד אות ה"ה אות ו"ו אות ה"ה, ואם מורידים את האותיות העיקריות, מהאות יו"ד תוריד את ה' נשאר ו' ד', אז ביום ראשון קוראים ששה פסוקים (כנגד ו') וביום שני ארבעה פסוקים (כנגד ד'), אח"כ מהאות ה"ה תוריד את ה' נשאר ה', אז ביום שלישי חמשה פסוקים, אח"כ מהאות ו"ו תוריד את ה' נשאר ו', אז ביום רביעי ששה פסוקים, ואח"כ מהאות ה"ה האחרונה תוריד את ה' נשאר ה', אז יום חמישי חמשה פסוקים. ובסך הכל זה עשרים וששה פסוקים. ובליל ששי קוראים עשרים וששה פסוקים כנגד שם הוי"ה עצמו, (אלא שאו קוראים רק פעם אחת מקרא בלי תרגום).

תשס"ב) ישבתי אצלו עם אחי הרב פנחס שליט"א ואמר לנו: כל יום שאני חי זה מתנה, ואני חייב להספיק לכתוב כמה שיותר ספרים.

לאמץ ברכי דרבנן

לב. הרב היה מעודד את הצעירים להתמדה ולכתיבה, ובכל עת היה מדבר לפני בחורי הישיבות שינצלו את זמנם לשקידת התורה. זכיתי ובימי בחרותי (בשנת תשס"ז) הטריח עצמו להגיע ולהשתתף בסיום שעשיתי, למרות שהיה אמצע חודש טבת ומזג האוויר היה קר בקור הירושלמי, ורבנו הגיע למרות חולשתו הרבה באותה תקופה ולמרות מזג האוויר, אך ורק בכדי לתת חיזוק לשקידת התורה. באותו זמן הוא אמר למר אבי שליט"א שזה לי כל הטורח והקושי לראות את בניהם של תלמידי עוסקים בתורה כי זה חלקי מכל עמלי...

לג. בערב ראש השנה תשס"ה נתתי לו את גליונות הספר "מצא חן" שערכת בזמנו, ורבנו עבר עליו במשך תקופה ארוכה, וכתב לי את הסכמתו בכתב יד קדשו. אחרי כמה ימים הגעתי אליו לתפילת מנחה, אחרי התפילה עברתי לפניו לאמירת שלום, והוא שאלני בענוותו: מה עם הספר, עוד לא יצא? והוסיף: תכתוב ספרים, תוציא, זה חשוב!

דאגה לכל העם

לד. בשנת תשע"א עלתה על שלחנו של אאמו"ר הגאון רבי אלעזר רז שליט"א, שאלה חמורה בהיתר נישואין. מור אבי שליט"א כתב פסק ארוך בזה, וביקש ממרן שיצטרף לפסק. מרן עבר על התשובה, ולמחרת התקשר למו"א שליט"א ואמר לו שהוא מסכים עמו, וצירף את חתימת יד קדשו לפסק ההלכה. (נדפס בשו"ת מציון אורה ח"ב). בסיום השיחה הוסיף מרן בעדינות: אל תשכח יחד עם הפסיקה בהלכות החמורות, את המון העם הצמאים להלכות שבת וברכות, תן חצי מזמנך לכתוב פסקים באבן העזר ובחושן משפט, אבל עם זאת תכתוב גם באורה חיים וביורה דעה, כמו ספריך הנפלאים על ארבעת המינים, כדי שספריך יהיו שוים לכל נפש... לה. יהי רצון שיעמוד מליץ טוב בעדנו ובעד כל ישראל, והשי"ת יבטל מעלינו ומעל עמו ישראל כל גזרות קשות ורעות ושבו בנים לגבולם. וזכותו תגן עלינו. אכ"ר.

סידר לפי ששה סדרי משנה, יום ראשון משנה מסדר זרעים, שני מסדר מועד וכן על זה הדרך, פרק אחר פרק מידי שבוע לפי הסדר. ובגמרא בחרו קטעים קלים להבנה וכך כל אחד יכול להבין אותם. אחריו בא מרן החיד"א והוסיף על זה גם מוסר והלכה, וקרא לזה "יוסף לחק", (על פי לשון הפסוק בסוף פרשת ויגש: וישם אותה יוסף לחק). כי שמו של הרב חיד"א "יוסף" והוא הוסיף על "חק לישראל" אז קרא לזה "יוסף לחק" - תוספת לחק לישראל. וזה לוקח כמה דקות ביום והאדם זוכה כל כך הרבה לימודים. (ואין חובה ללמוד פירוש הרב ברטנורא ותוספות וכו', ובמהדורות הראשונות של החוק לישראל לא נדפסו מפרשים כלל).

גדולי ישראל קראו חוק לישראל

פ. והרבה מגדולי ישראל היו קוראים חוק לישראל, כמו מרן החיד"א ורבנו יוסף חיים, למרות שהיו להם לימודי ש"ס והלכה וכתובת תשובות, וכל זאת מצאו זמן ללימוד הזה. וכך נהג גם מרן הרב עובדיה זצ"ל. וזה נפוץ בקרב הרבה עדות. וכדאי מאד להחזיק בזה.

מרן רבנו עובדיה יוסף זיע"א

ל. בשבוע הבא (ג' בחשוון) יחול יום הילולתו העשירי של מרן גאון עוזנו רבנו עובדיה יוסף זיע"א, אשר העמיד את התורה על תילה ועורר את העם על שמירת ההלכה ולימוד התורה, וממרום שבתו לא שכח גם את העם שבשדות ודאג לפתוח תלמודי תורה וישיבות בכל עיר ועיר. וגם היום אחרי עשר שנים רואים כי אין לנו תמורתו.

"היו משתגעין ומתלהטין אחריה"

לא. רבנו זצ"ל היה תמיד חי ונושם את התורה בלי הפסקה ומרגוע, וזכורני שפעם אמר: מצעירותי הייתי "משוגע" על התורה. והן הן דברי האור החיים (פרשת כי תבא) שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות וערכות טוב התורה היו "משתגעין" ומתלהטין אחריה ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב. ע"כ. פעם אחת (בשנת

הגליון מוקדש להצלת עם ישראל בכל מקום שהם ולביטול גזירות, ושבו בנים לגבולם!

הגליון יו"ל ע"י כולל "פלא יועץ"

להנצחת ימי לימוד והוראות קבע:
058-445-6041

לכל עניני הגליון: r7647844@gmail.com
להזמנת מורנו הרב להוצאות ושיעורים:
058-764-7844

להנצחות ע"ג הגליון: 058-764-7844

כתיבת השיעור והקלדה:

הרב יהונתן שמאי 054-859-0021

הגליון יו"ל בחסות

GrafPrint

08-9256712

www.graf-print.co.il

בשורה משמחה

אנו שמחים להודיע כי אי"ה בקרוב יצא לאור עולם ספר השיעורים של שנת תשפ"ג.

וכו יבואו כל השיעורים שנדפסו בגליונות של אשתקד, עם מפתח מורחב לכל הנושאים בהלכה ובאגדה, ומפתח מפורט לתולדות גדולי ישראל והספרים שהובאו בגליונות. הספר יצא באותיות מפוארות ובשפה ברורה השווה לכל נפש. ויהיה לתועלת גדולה גם לרבנים ומגידי שיעורים.

המעוניינים להנציה מעל גליונות הספר יפנו למערכת הגליון, בטלפון:

052-764-7188 או 058-764-7844

תושבי לוד והסביבה מוזמנים

לשיעור השבועי

מאת
הרב משה יוחאי רז שליט"א
רב בית הכנסת 'תפילה למשה'

בשעה	בית הכנסת	מ"ד
18:30	'תפילה למשה'	יום ראשון
	המצביאים 3, לוד	

בנושאים הלכתיים אקטואליים

ברוכים הבאים בשם ה'

להזמנת הרב שליט"א לשיעורים והוצאות
052-7647188